ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
เลขรับ 1375
วันที่ ๑๘ ม.ค. ๒๕๖๖
วันที่...../...../.....เวลา.....น.

ที่ มท ๐๒๐๗.๔/ว ๑๗๗

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๙ มกราคม ๒๕๖๖

สำนักงานจังหวัด
เลขรับ 449
วันที่ 16 ม.ค. 2566
เวลา.....น.

เรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด

ด้วยในคราวการประชุมติดตามนโยบายผู้บริหารระดับสูง กระทรวงมหาดไทย ครั้งที่ ๖/๒๕๖๕ เมื่อวันอังคารที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่ประชุมได้มีการหารือเกี่ยวกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่อยู่ในการกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อสังคม/ชุมชน เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างยั่งยืนสืบไป

ในการนี้ ที่ประชุมได้พิจารณาเห็นว่า โครงการห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินการเนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เจริญพระชนมายุ ๓๖ พรรษา ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นแหล่งให้ความรู้อันทรงคุณค่าต่อสังคม เป็นศูนย์รวมแห่งสรรพวิทยาที่เด็ก เยาวชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป สามารถค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมได้อย่างดียิ่ง จึงขอให้จังหวัดพิจารณาส่งเสริมประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” แก่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อร่วมสนองพระราชปณิธาน “ร่วมกันทำให้ชาวโลกอ่านออกเขียนได้”

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

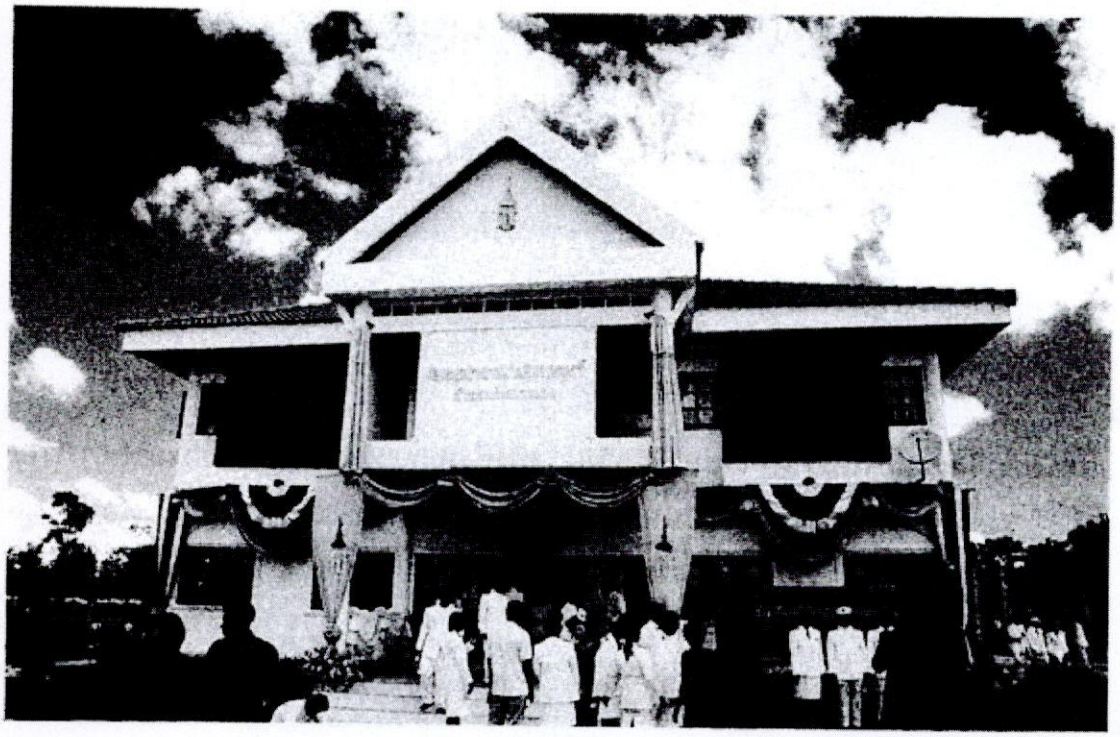
(นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง
สถาบันดำรงราชานุภาพ
โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๒๑ ๕๙๕๘

Change For Good กระทรวงมหาดไทย

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" คือห้องสมุดประชาชนตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดตั้งขึ้นในเขตอำเภอที่ไม่ใช่อำเภอเมืองและยังไม่มีห้องสมุดประชาชนเลย

ประวัติความเป็นมา

การจัดตั้งห้องสมุดประชาชนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปในประเทศไทยนั้นมีมาตั้งแต่พุทธศักราช 2459 คือเริ่มมีแผนกห้องสมุดขึ้นในกรมราชบัณฑิต กระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบัน) และได้จัดตั้งห้องสมุดประชาชนในพระนครขึ้น 3 แห่งแรก คือ ที่วัดสุทัศนเทพวราราม วัดสามจีน (วัดไตรมิตรวิทยาราม) และวัดประยุรวงศาวาส จนถึงปี 2533 (โกศล ชูช่วย : 5) มีห้องสมุดประชาชนทั่วประเทศ 507 แห่ง เป็นห้องสมุดประชาชนจังหวัด 72 แห่ง ห้องสมุดประชาชนอำเภอ 403 แห่ง และเป็นห้องสมุดระดับตำบล 32 แห่ง

(ดูเรื่อง "ห้องสมุดประชาชน" โดย ฉวีลักษณ์ บุณยะกาญจน ในสารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 6 มกราคม - มิถุนายน 2530 ประกอบ)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย

ส่วนโครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ได้เริ่มตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2534 ซึ่งเป็นปีที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 3 รอบ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้น นายสุรัฐ ศิลปอนันต์ เป็นอธิบดี ได้ดำเนินโครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชนตามแนวพระราชดำริฯ ขึ้น โดยจัดตั้งในเขตอำเภอที่ไม่ใช่อำเภอเมืองและยังไม่มีห้องสมุดประชาชน เพราะในเขตอำเภอเมืองจะมีห้องสมุดประชาชนจังหวัดตั้งอยู่แล้ว และได้ขอพระราชทานนามห้องสมุดที่จะดำเนินการตามโครงการจากพระองค์ท่าน ซึ่งก็ได้รับพระราชทานนามมาว่า *"ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี"* จำนวนที่จะจัดสร้างครั้งแรกที่ตั้งเป้าหมายไว้คือ 37 แห่ง เมื่อมีการแจ้งแนวคิดนี้ไปยังจังหวัดต่างๆ เพื่อให้แจ้งความต้องการไปยังกรมการศึกษานอกโรงเรียน โดยที่จังหวัดที่พร้อมจะร่วมโครงการนั้น ต้องมีที่ดินไม่น้อยกว่า 1 ไร่ อยู่ในสถานที่ชุมชนมีเงินสนับสนุนการก่อสร้างร่วมกับกรมฯ คนละครึ่งซึ่งงบก่อสร้างตามแบบที่ประมาณการไว้ในขณะนั้นเป็นค่าก่อสร้างประมาณหลังละ 2.5 ล้านบาท งบดำเนินการประมาณ 5 แสนบาท ดังนั้นจังหวัดต้องมีเงินสมทบไม่น้อยกว่า 1.5 ล้านบาท ต่อการสร้างห้องสมุด 1 แห่ง ปรากฏว่ามีจังหวัดที่พร้อมจะดำเนินการได้แจ้งความประสงค์ไปยังกรมฯ จำนวน 44 จังหวัด 51 อำเภอ ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมาก

นอกจากนี้ในช่วงปี 2534 - 2543 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็น "ทศวรรษแห่งการรู้หนังสือ" จึงมีการรณรงค์ให้ประชากรของโลกรู้หนังสืออ่านออกเสียงได้ให้มากที่สุด ห้องสมุดประชาชนจะเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งที่จะทำให้ความคิดดังกล่าวประสบผล กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้วางแนวทางการจัดตั้งห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารีไว้ว่า ในช่วงทศวรรษดังกล่าวจะพยายามตั้งห้องสมุดเฉลิมราชกุมารีให้ได้ 270 แห่ง ในอำเภอที่ยังไม่มีห้องสมุดประชาชน ถ้าเป็นผลสำเร็จ ประเทศไทยก็จะมีห้องสมุดประชาชนครบทุกอำเภอ

รูปแบบและลักษณะของห้องสมุด

ลักษณะห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารีมีดังนี้

1. **พื้นที่ก่อสร้าง** บริเวณที่ก่อสร้างห้องสมุดต้องมีพื้นที่ 2 งาน ถึง 1 ไร่ หรือมากกว่า

2. **ลักษณะอาคาร** เป็นอาคาร 2 ชั้น มีพื้นที่ใช้สอยประมาณ 320 ตารางเมตร แผนผังอาคารเป็นแบบเดียวกันหมด แต่รูปด้านหน้าอาคารให้จัดสอดคล้องกับสถาปัตยกรรมของท้องถิ่นนั้นๆ เช่น ทางภาคเหนือจั่วมีกาแล ทางภาคใต้มีลักษณะเป็นรูปพระอาทิตย์ ทางภาคอีสานอาจใช้กระเบื้องดินเผาค่านเกวียนมาประดับผนังด้านนอก นอกจากนี้ให้มีครุภัณฑ์ห้องสมุดที่จำเป็น เช่น ชั้นหนังสือแบบเปิด ชั้นวางวารสาร โต๊ะบริการยืมคืน โต๊ะเก้าอี้สำหรับนั่งอ่านหนังสือ และให้มีส่วนประกอบเหมือนกันดังนี้

2.1 พื้นที่หน้าจั่วของห้องสมุดมีป้ายสี่เหลี่ยมขนาด 5 ตารางเมตร ภายในป้ายมีนามาภิไธยย่อ และข้อความดังนี้

(พระนามาภิไธยย่อ สธ)
ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"
เฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระเทพรัตนสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
2 เมษายน 2534

2.2 ป้ายชื่อห้องสมุดอาจตั้งอยู่นอกอาคารหรือติดกับตัวอาคาร มีข้อความดังนี้

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"
อำเภอ ..... จังหวัด .....

2.3 มีแท่นประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตั้งไว้ที่ห้องโถงชั้นล่างของอาคาร ประกอบด้วย

2.3.1 ด้านหน้าติดตั้งพระบรมฉายาลักษณ์ มีแผ่นป้ายติดอยู่ด้านล่างมีข้อความว่า

ร่วมกันทำให้ชาวโลกอ่านออกเขียนได้
Let's join in making a literate world

2.3.2 ด้านหลังติดตั้งแผ่นศิลาฤกษ์ และรายนามผู้ร่วมบริจาคสมทบทุนสร้างห้องสมุด

การใช้พื้นที่ห้องสมุด

พื้นที่ทั้งสองชั้นของห้องสมุดส่วนใหญ่มีการแบ่งประโยชน์ใช้สอยดังนี้

พื้นที่ชั้นล่าง

1) ใช้เป็นห้องอ่านหนังสือทั่วไป เป็นห้องที่มีพื้นที่ประมาณ 75 ตารางเมตร เป็นที่วางชั้นหนังสือทั่วไป หนังสืออ้างอิง วารสารและหนังสือพิมพ์ และอาจมีมุมต่างๆ ด้วย เช่น มุมวิทยาศาสตร์ มุมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

2) มีมุมเด็ก จัดเป็นมุมสำหรับเด็ก มีเก้าอี้ตัวเล็กๆ มีเสื่อหรือเสื่อน้ำมันปู มีหมอนอิง ให้เด็กได้นั่งอ่าน นอนอ่านตามสบาย นอกจากมีหนังสือสำหรับ

เด็กแล้ว ก็อาจมีของเล่นที่เสริมพัฒนาการด้านต่างๆ เสริมความคิดสร้างสรรค์

3) เป็นที่ตั้งเคาน์เตอร์ยืมคืน และห้องทำงานของบรรณารักษ์

4) ห้องน้ำชายและหญิงมีทางเข้าจากด้านนอก

พื้นที่ชั้นสอง

1) มีห้องสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ภายในห้องมีพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระเทพฯ และหนังสืออื่นๆ ที่เขียนเกี่ยวกับพระองค์ท่าน หนังสือเกี่ยวกับราชวงศ์จักรี รวมทั้งสื่อโสตทัศน์ เช่น วีดิทัศน์ สไลด์ ที่เกี่ยวกับพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ

2) มีห้องสื่อโสตทัศน์ จัดให้มีสื่อโสตทัศน์หลากหลายประเภท เช่น วีดิทัศน์ เทปตลับ เครื่องรับวิทยุและเครื่องเล่นเทปตลับ เล่นจานคอมแพกต์ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ เป็นต้น สามารถให้บริการแก่ผู้ใช้เป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคลได้ นอกจากนี้ยังให้มีบริการนอกสถานที่ไปยังชุมชนที่ห่างไกลเป็นครั้งคราวได้อีกด้วย

3) ห้องอเนกประสงค์เพื่อไว้ใช้จัดกิจกรรมการประชุม การอบรม การสาธิต ของห้องสมุดหรือของชุมชน

บริเวณภายนอกห้องสมุด

บริเวณภายนอกห้องสมุดให้จัดเป็นสวน มีทั้งไม้ใหญ่ให้ร่มเงา มีไม้ดอกไม้ประดับ มีศาลาพักร้อน สนามเด็กเล่น มีซุ้มอ่านหนังสือ ไม้ดอกไม้ประดับควรเลือกไม้ที่มีในท้องถิ่น หรือจัดเป็นไม้เฉพาะกลุ่ม เช่น ไม้ในวรรณคดี ไม้หายาก เพื่อเป็นความรู้แก่ผู้มาชม

3. บุคลากร ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารีในโครงการแต่ละแห่ง มีอัตรากำลังเต็มรูปแบบคือ บรรณารักษ์ 1 คน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 3 คน นักการภารโรง 1 คน และยาม 1 คน รวม 7 คน แต่สำหรับระยะเริ่มแรกทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้พยายามจัดให้ได้อย่างน้อย 3 คน คือ บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด และนักการภารโรง อย่างละ 1 คน

ในการก่อสร้างห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ที่อำเภอต่างๆ ที่ผ่านมานั้น ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากประชาชน องค์กร ผู้นำท้องถิ่น ทั้งในด้านการจัดหาที่ดิน การบริจาคเงินสมทบการก่อสร้างอาคาร การจัดซื้อหนังสือวัสดุสารสนเทศเข้าห้องสมุด จนถึงมิถุนายน ปี 2543 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเปิดอาคารห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี แล้ว 69 แห่ง และยังคงดำเนินการก่อสร้างต่อไปเพื่อให้สำเร็จตามโครงการที่ตั้งไว้

รายนามห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี ที่เปิดดำเนินการไปแล้ว ตามลำดับ

ลำดับ	อำเภอ จังหวัด	วันเดือนปีที่เปิด
1.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	16 เมษายน 2534
2.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอบางคณที จังหวัดสมุทรสงคราม	22 กุมภาพันธ์ 2535
3.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง	8 มิถุนายน 2535
4.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	31 กรกฎาคม 2535
5.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี	13 สิงหาคม 2535
6.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี	20 สิงหาคม 2535
7.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา	8 กันยายน 2535
8.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส	22 กันยายน 2535
9.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	25 กันยายน 2535
10.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่	27 กันยายน 2535

ลำดับ	อำเภอ จังหวัด	วันเดือนปีที่เปิด
11.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด	22 พฤศจิกายน 2535
12.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอบางคลาด จังหวัดกาฬสินธุ์	30 พฤศจิกายน 2535
13.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู	5 มกราคม 2536
14.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร	1 กุมภาพันธ์ 2536
15.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	1 กุมภาพันธ์ 2536
16.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา	3 กุมภาพันธ์ 2536
17.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอจุน จังหวัดพะเยา	3 กุมภาพันธ์ 2536
18.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่	5 กุมภาพันธ์ 2536
19.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย	8 กุมภาพันธ์ 2536
20.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน	9 กุมภาพันธ์ 2536
21.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	1 มีนาคม 2536
22.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอลอง จังหวัดแพร่	3 มีนาคม 2536
23.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง	25 มีนาคม 2536
24.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	10 มิถุนายน 2536
25.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์	24 มิถุนายน 2536
26.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	24 มิถุนายน 2536
27.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี	29 มิถุนายน 2536
28.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา	26 กรกฎาคม 2536
29.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ	29 กรกฎาคม 2536
30.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น	30 กรกฎาคม 2536
31.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	19 สิงหาคม 2536
32.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี	19 สิงหาคม 2536
33.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอแกลง จังหวัดระยอง	19 สิงหาคม 2536
34.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง	23 สิงหาคม 2536
35.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง	23 สิงหาคม 2536
36.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี	30 สิงหาคม 2536
37.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี	19 กันยายน 2536
38.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา	13 ตุลาคม 2536
39.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร	16 พฤศจิกายน 2536
40.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก	24 ธันวาคม 2536
41.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด	27 ธันวาคม 2536
42.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย	28 กุมภาพันธ์ 2537
43.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง	29 กุมภาพันธ์ 2537
44.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ	30 มิถุนายน 2537
45.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี	29 กรกฎาคม 2537

ลำดับ	อำเภอ จังหวัด	วันเดือนปีที่เปิด
46.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	18 สิงหาคม 2537
47.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	8 กันยายน 2537
48.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	5 ตุลาคม 2537
49.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์	19 ตุลาคม 2537
50.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี	22 มีนาคม 2538
51.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	17 กรกฎาคม 2538
52.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	24 มิถุนายน 2539
53.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต	19 ธันวาคม 2539
54.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี	4 กุมภาพันธ์ 2540
55.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก	31 มีนาคม 2540
56.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี	28 กรกฎาคม 2540
57.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี	29 กันยายน 2540
58.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา	7 พฤศจิกายน 2540
59.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม	15 ธันวาคม 2540
60.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา	13 มกราคม 2541
61.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	4 มิถุนายน 2541
62.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร	31 สิงหาคม 2541
63.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี	4 พฤศจิกายน 2541
64.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี	24 มีนาคม 2542
65.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย	7 พฤษภาคม 2542
66.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	2 สิงหาคม 2542
67.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา	25 เมษายน 2543
68.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม	15 มิถุนายน 2543
69.	ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์	23 มิถุนายน 2543

พัฒนาการของห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

เนื่องจากห้องสมุดประชาชนเป็นแหล่งความรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่สามารถให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึงตลอดชีวิตของการเรียนรู้ และข้อมูลที่ควรจะต้องรู้ในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าด้านกฎหมาย การอาชีพ การสาธารณสุข และอื่นๆ ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ได้ทำหน้าที่นี้ได้อย่างดีเยี่ยม ชั่วระยะเวลาเพียง 7 - 8 ปี ที่ได้ริเริ่มจัดตั้งขึ้นห้องสมุดประชาชนเหล่านี้ได้พัฒนาขึ้นอย่างมาก บางแห่งก้าวหน้ามากจนเป็น **ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์รูปแบบใหม่ของการพัฒนาคน** ตัวอย่างเช่น **ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง** (คำนึง คล้ายมาลี 2543 : 30) ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2536

มีการปรับเปลี่ยนมาเป็นห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นการพัฒนาห้องสมุดให้มีศักยภาพในการให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยกับประชาชน โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศของเครือข่ายคอมพิวเตอร์มาเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในห้องสมุด โดยใช้สื่อประสมจากโปรแกรมสำเร็จรูป CAI บน CD-ROM การศึกษาค้นคว้าข้อมูลระดับท้องถิ่นและเครือข่าย Internet โดยมีวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานเพื่อเพิ่มมาตรฐานห้องสมุดในลักษณะของ Multimedia ด้วย Computer online และเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับสากล

เพื่อบริการกลุ่มเป้าหมายให้การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้ระบบคอมพิวเตอร์จัดการเกี่ยวกับระบบการบริหารงานห้องสมุด จัดทำบัตรรายการลงทะเบียนหนังสือ ลงทะเบียนสมาชิก บันทึกยืม/คืน จัดระบบสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง พัฒนาระบบงาน เพื่อสืบค้นให้กับผู้ใช้สามารถเชื่อมโยงกับสื่อหรือหนังสือที่มีอยู่ภายในห้องสมุด ห้องสมุดหรือเครือข่ายและระบบ Internet จัดทำข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อบริหารงานในห้องสมุด จำนวนสมาชิก กิจกรรม และสถิติต่างๆ พัฒนาระบบงาน Website เพื่อการสืบค้นและพิมพ์ข้อมูลแบบ Online เกี่ยวกับ ข้อมูลท้องถิ่น มีการจัดทำหนังสือหายากหรือหนังสือที่มีน้อยราคาแพง พัฒนาระบบสื่อสารข้อมูลโดยการเชื่อมโยงข้อมูลการให้บริการกับเครือข่ายของห้องสมุดต่างสังกัดตลอดจนเครือข่าย ข้อมูลระดับชาติ และ ระดับสากล

ปัจจุบันห้องสมุดประชาชน *"เฉลิมราชกุมารี"* อ.วิเศษชัยชาญ ได้ดำเนินการจัดระบบรูปแบบห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์เสร็จเรียบร้อยแล้วและพร้อมให้บริการประชาชนโดยใช้โปรแกรมบริการห้องสมุด Library 2000 เวอร์ชั่น 5

พวา พันธุ์เมฆา

บรรณานุกรม

โกศล ชูช่วย. "ห้องสมุดประชาชน 'เฉลิมราชกุมารี' กับความก้าวหน้า," **วารสารการศึกษานอกโรงเรียน.** 28(158) : 4-15 ; ตุลาคม - พฤศจิกายน 2533.

คำนึง คล้ายมาลี. "ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ รูปแบบใหม่ของการพัฒนาคน," **เดลินิวส์.** หน้า 30 ; 29 สิงหาคม 2543.

นุสรา ไผ่ตง. "คุณภาพสังคม : ห้องสมุด 'เฉลิมราชกุมารี' ทะลุเป้า," **ไทยรัฐ.** หน้า 5 ; 10 พฤษภาคม 2534

ปัญญา เจริญวงศ์. "กศน.เทิดพระเกียรติ 36 ปีพระเทพฯ สร้างห้องสมุดฯเฉลิมราชกุมารี 37 แห่ง," **ไทยรัฐ.** หน้า 5 ; 8 กุมภาพันธ์ 2534.

"พระเทพฯโปรดเกล้าให้ศึกษาธิการตั้งห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ," **สยามรัฐ.** หน้า 10 ; 5 พฤศจิกายน 2533.

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" จำนวน ๙๒ แห่ง ใน ๖๑ จังหวัด

๑. เขตตลิ่งชัน จังหวัดกรุงเทพ
๒. เขตคลองสาน จังหวัดกรุงเทพ
๓. อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
๔. อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
๕. อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
๖. อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
๗. อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี
๘. อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
๙. อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
๑๐. อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
๑๑. อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท
๑๒. อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ
๑๓. อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
๑๔. อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
๑๕. อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
๑๖. อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด
๑๗. อำเภอย่านตาขาว จังหวัดตรัง
๑๘. อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง
๑๙. อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
๒๐. อำเภอเมือง จังหวัดตาก
๒๑. อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก
๒๒. อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
๒๓. อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
๒๔. อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
๒๕. อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา
๒๖. อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
๒๗. อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา
๒๘. อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
๒๙. อำเภอนามนาง จังหวัดนครราชสีมา
๓๐. อำเภอเขาขุนพนม จังหวัดนครศรีธรรมราช
๓๑. อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
๓๒. อำเภอตาคลี จังหวัดนครสวรรค์
๓๓. อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส
๓๔. อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
๓๕. อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี
๓๖. อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
๓๗. อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
๓๘. อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี
๓๙. อำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี
๔๐. อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี
๔๑. อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๔๒. อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๔๓. อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
๔๔. อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
๔๕. อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา
๔๖. อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง
๔๗. อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร
๔๘. อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร
๔๙. อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก
๕๐. อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
๕๑. อำเภอเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์
๕๒. อำเภอลอง จังหวัดแพร่
๕๓. อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
๕๔. อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
๕๕. อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
๕๖. อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร
๕๗. อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๕๘. อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
๕๙. อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด
๖๐. อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
๖๑. อำเภอราชบุรี จังหวัดราชบุรี
๖๒. อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
๖๓. อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
๖๔. อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
๖๕. อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
๖๖. อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
๖๗. อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร
๖๘. อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
๖๙. อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
๗๐. อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร
๗๑. อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
๗๒. อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

๗๓. อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
๗๔. อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
๗๕. อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
๗๖. อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
๗๗. อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี
๗๘. อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย
๗๙. อำเภอด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย
๘๐. อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
๘๑. อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
๘๒. อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๘๓. อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
๘๔. อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์
๘๕. อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
๘๖. อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู
๘๗. อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
๘๘. อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง
๘๙. อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง
๙๐. อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
๙๑. อำเภอวานินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
๙๒. อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ